

Indexarea publicațiilor de profil medical : aspecte specifice

Ana Rusu, Natalia Bot, Elena Varlacova
Secția Bibliografie și Asistență Informațională

Indexarea este metoda cea mai utilizată astăzi pentru a accede la conținutul intelectual al colecțiilor unei biblioteci. În esență, aceasta constă în analiza conținutului documentelor, identificarea noțiunilor, conceptelor cheie care urmează să fie transpuse din limbajul natural într-un limbaj de indexare.

Odată cu implementarea softurilor performante de bibliotecă, activitatea de indexare s-a orientat, spre transpunerea conținutului documentelor prin intermediul vedetelor de subiect, ordonate alfabetic, cu ajutorul cărora sunt regăsite documentele în cataloagele bibliotecii.

Scopul principal în procesul de indexare a documentelor la Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” este redarea cu o exactitate și plenitudine maximă a conținutului documentelor pentru regăsirea lor ulterioară în baza de date și utilizarea de către beneficiari.

Important pentru realizarea procesului de indexare este existența unui instrument de lucru, și anume a unui tezaur specializat, precum și gradul de pregătire al indexatorilor.

Tezaurul este cel mai utilizat limbaj de indexare de tip descriptor. El prezintă o listă de termeni, care permite indexatorului să opereze cu ei pentru a prezenta multiaspectual conținutul documentului indexat. Aplicarea tezaurului în procesul de indexare permite realizarea controlului asupra termenilor utilizați. Acest gen de indexare se numește *indexare coordonată controlată* a documentelor și asigură controlul asupra semanticii și formei gramaticale a termenilor, unificând procesul de indexare și eliminând fenomenele de polisemie, sinonimie și omonimie.

Indexarea documentelor constă în reflectarea conținutului documentelor prin combinații de termeni de indexare. Consultând standardele și literatura de specialitate, stabilim trei etape în indexarea documentelor:

- Examinarea documentului și definirea subiectului;
- Identificarea și selectarea noțiunilor esențiale ce caracterizează documentul;
- Exprimarea noțiunilor selectate prin termeni de indexare.

Examinarea documentului presupune analiza anumitor elemente ale documentului așa ca titlul, rezumatul, introducerea, începutul capitolelor, ilustrații, diagrame, tabele, cuvinte evidențiate în text, alteleori chiar și citirea integrală a textului.

După examinarea documentului se identifică și se selectează noțiunile și elementele esențiale relevante conținutului documentului.

Urmează convertirea noțiunilor selectate în termeni de indexare. Anume la această etapă se utilizează tezaurul. Noțiunile care sunt deja prezente în limbajul de indexare trebuie să fie exprimate prin descriptori.

Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în activitatea de indexare a publicațiilor de profil medical

utilizează versiunea on-line în limba rusă a MeSH-ului (Medical Subject Headings) creat de Biblioteca Națională Medicală a SUA. Acesta poate fi accesat pe pagina Bibliotecii Naționale Științifice Medicale a Rusiei (ГЦХМБ) la adresa: <http://www.scsml.rssi.ru>. De asemenea se utilizează și varianta în limba engleză a MeSH-ului disponibilă la adresa: <https://www.nlm.nih.gov/mesh/>.

Descriptorii MeSH sunt organizați în 16 categorii: categoria A pentru termeni anatomici, categoria B pentru organisme, C pentru boli, D pentru medicamente și substanțe chimice etc. Fiecare categorie este împărțită în subcategorii. În cadrul fiecărei subcategorii, descriptorii sunt grupați ierarhic de la general la specific.

Tezaurul este constituit din două părți:

1. Lista alfabetică a vedetelor de subiect
2. Structurile ierarhice.

Lista alfabetică constă din termeni preferați și nepreferați, însoțiți de trimiterile respective și echivalentul lor în limba engleză

De exemplu: *Tuberculoză*, *Tuberculoză oculară*, *Tuberculoză abdominală* ș. a. m. d., unde *Tuberculoză abdominală* este un termen nepreferat cu trimitere la termenul preferat *Peritonita tuberculoasă*.

Lista alfabetică conține trimiteri de felul următor: **trimiteri directe** – „vezi și”; **trimiteri inversate** : X, XR. Trimiterea „vezi” se utilizează în genere pentru trecerea de la sinonim la echivalent. În unele cazuri trimiterea „vezi” se utilizează pentru direcționarea spre subiect de la noțiunea cu un conținut mai îngust, care din anumite cauze n-a primit statutul de subiect. De ex. : termenul *Aletica* este însoțit de trimiterea „vezi” termenul *Sport*, care este unul general.

Trimiterea „vezi și” se utilizează pentru direcționarea cititorului spre articolele cu referință la temă. De ex. : termenul *Auzul* este însoțit de trimiterea „vezi și” *Stimularea auditivă*, *Recepția auditivă*, *Transmiterea sunetului*.

Trimiterea inversată X corespunde trimiterii „vezi”. De ex. : dacă în lista alfabetică la vedeta de subiect *Boala Buschke* se face trimitere la *Scleredem la adulți*, obligator va fi și trimiterea inversă: *Scleredem la adulți*, „vezi” *Boala Buschke*.

Fiecare vedetă de subiect este însoțită de unul sau mai multe coduri constituite din litere și cifre, care indică locul vedetei de subiect în Structurile ierarhice.

Tezaurul MeSH conține de asemenea un șir de *subdiviziuni*, care se utilizează la indexare pentru reflectarea aspectului unui obiect de cercetare, exprimat în vedeta de subiect. Există unele restricții la utilizarea subdiviziunilor. Pentru fiecare categorie de vedete de subiect se utilizează anumite subdiviziuni.

Odată cu progresul în domeniul medicinei și dezvoltarea terminologiei medicale tezaurul este completat și actualizat cu termeni noi.

De exemplu, dacă până în 2015 anomalia de dezvoltare a rinichilor în formă de potcoavă era indexat la *bolile rinichilor* (Почек болезни - l. rusă, *Kidney Diseases* - l.engl.), începând cu 2016 este introdus descriptorul nou *rinichi potcoavă* (Почка подковообразная - l. rusă, *Fused Kidney* - l. engl.), utilizat în continuare la indexarea acestei anomalii.

Odată cu implementarea softului ALEPH au fost integrate în sistem fișierele de autoritate ale bibliotecilor din Consorțiu.

Fisierul de autoritate subiecte a Bibliotecii Științifice Medicale creat anterior în sistemul Qseries conține vedetele de subiect de unde selectăm și validăm subiectele necesare. Fișierul este supus redactării pe parcursul procesului de indexare fiind corectat, completat și actualizat.

În concluzie, putem afirma că de calitatea indexării documentelor depinde gradul de regăsire a informațiilor în catalogul electronic a bibliotecii care este cel mai important produs informațional creat de bibliotecă, cu impact asupra satisfacerii necesităților informaționale ale utilizatorilor.

Referințe bibliografice

1. Indexarea coordonată a documentelor: Instrucțiune metodologică / Ecaterina Madan, Viorica Lupu; red. Liubovi Karnaeva. – Chișinău, 2008. - 32 p.
2. Методика индексирования медицинской литературы по MeSH : практическое пособие для индексаторов / Сост.: Н. Ф. Ломова, В. И. Михайлов; ГЦНМБ. – М., 1993. – 56 с.
3. Medical Subject Headings (MeSH®) in MEDLINE®/PubMed®: A Tutorial : [Accesat 17.10.2017]. Disponibil: <https://www.nlm.nih.gov/bsd/disted/meshtutorial>.